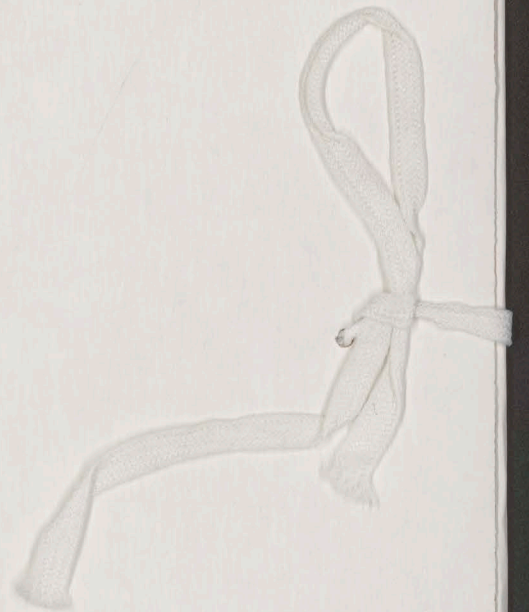

9040

Bibl. Jag.

III

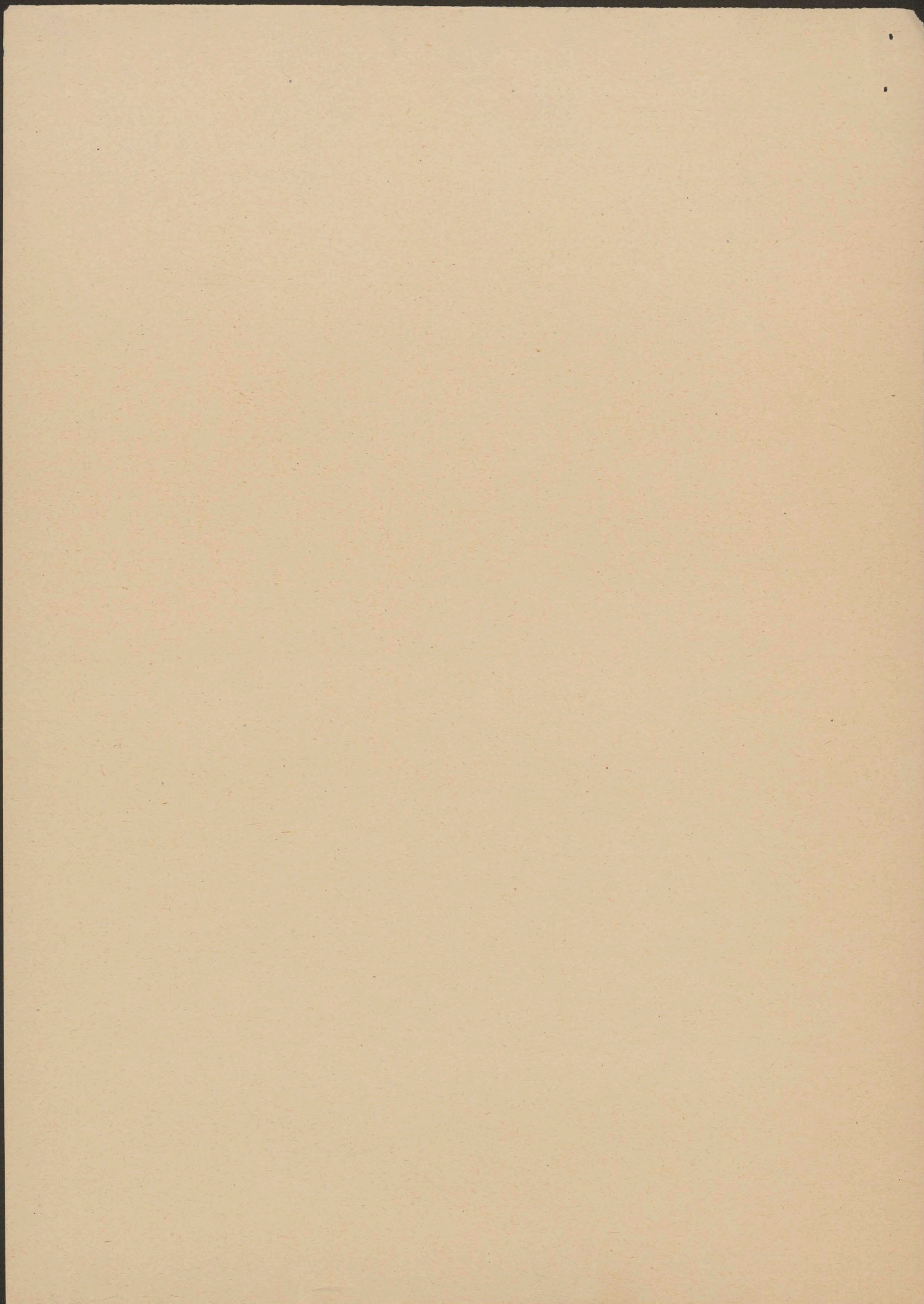
III

1
Wykłady logiki i teorii poznania prowadziłem w Warszawie w czasach haniebnej okupacji niemieckiej przeważnie, choć nie wyłącznie, w kompletach tajnego nauczania zorganizowanych przez Wolną Wszechnicę Polską. Pierwszy komplet rozpocząłem 21 lutego 1942 r.; ostatnie komplety trwały do wybuchu powstania, a więc do 1 sierpnia 1944 roku. Wykłady były dwugodzinne a częstość ich w rozmaitych okresach okupacji wahała się od 3 do 7 razy na tydzień. Komplety składały się z 5 do 8 osób częściowo mieszkających w Warszawie, częściowo zaś na prowincji (Jabłonna, Mińsk Mazowiecki itp.). Ci co wiedzą, w jakich warunkach odbywała się wtedy podróż koleją i jakim niebezpieczeństwem groziła, ci tylko mogą ocenić należycie, ile poświęcenia wymagały te ciągłe przejazdy do Warszawy na tajne komplety, to zdobywanie wiedzy niemal za cenę życia.

Wykłady miewałem w najrozmaitszych dzielnicach Warszawy: często na Żoliborzu (były one dla mnie specjalnie wygodne, gdyż mieszkalem względnie niedaleko, na Bielanach), na Woli, w Mokotowie, na Pradze oraz w centrum miasta. Za specjalnie bezpieczne uchodziły lokale położone w bezpośrednim sąsiedztwie urzędów czy placówek niemieckich lub pomieszczeń wojskowych. Widocznie okupant nie przypuszczał, ażeby jakaś akcja nielegalna mogła się odbywać w najbliższym promieniu tych instytucji. A jednak się odbywała. Bardzo wiele wykładów miewałem na Żoliborzu, na Placu Wilsona, w szkole powszechnej, której kierownikiem był p. Stanisław Trojanowski, późniejszy Kurator Łódzkiego Okręgu Szkolnego. Wykłady odbywały się tam na parterze, na pierwszym zaś piętrze nad nami był jakiś niemiecki urząd wojskowy - wszyscy czuliśmy się bardzo bezpieczni i rzeczywiście żadnych komplikacji z tego powodu nie było. Podobnie też w innym lokalu na Żoliborzu Dolnym mieliśmy jako najbliższego sąsiada jakiegoś znanego gestapowca i mogliśmy z okna obserwować, jak po swej zbożnej pracy odpoczywał na leżaku w ogródku. I tutaj sprawdziła się ta paradoksalna teza, że bliskość okupanta bynajmniej nie przeszkadza spokojnemu przebiegowi nielegalnej akcji.

Zarówno wykładowcy jak i słuchacze wysoko sobie cenili możliwość nauczania i uczenia się w czasie okupacji. Świadomość, że prowadzi się akcję sprzeczną z intencją nikczemnych okupantów, była niewątpliwie źródłem głębokiego zadowolenia.

Stosunki między wykładowcą i słuchaczami układały się serdeczniej niż w normalnych warunkach, zarówno wobec wspólnego niebezpieczeństwa związanego z wykładami jak i ze względu na niewielką liczbę osób uczestniczących w komplecie, co sprzyjało bliższemu wzajemnemu poznaniu się. Rezultaty osiągnięte przez słuchaczy nie były gorsze niż w czasach normalnych, co uwydatniło się w złożonych przez nich egzaminach.

Po powstaniu, w październiku 1944 r., znalazłem się w Częstochowie, gdzie również brałem udział w tajnym nauczaniu na tzw. Kursach Akademickich, nieróżniących się zasadniczo pod względem organizacyjnym od kompletów warszawskich. Kursy trwały, jako tajne, do czasu przepędzenia Niemców z Częstochowy, a więc do połowy stycznia 1945 r. Ucisk okupanta w tych czasach mniej się tam dawał we znaki niż w Warszawie.

[Benedykt Bornstein]

9. IX 1947.

Rhp 9040

2/50 III

2

3

[Benedykt Bornstein]

Prace projektowane w drugiej połowie 1948 roku
na najbliższą przyszłość

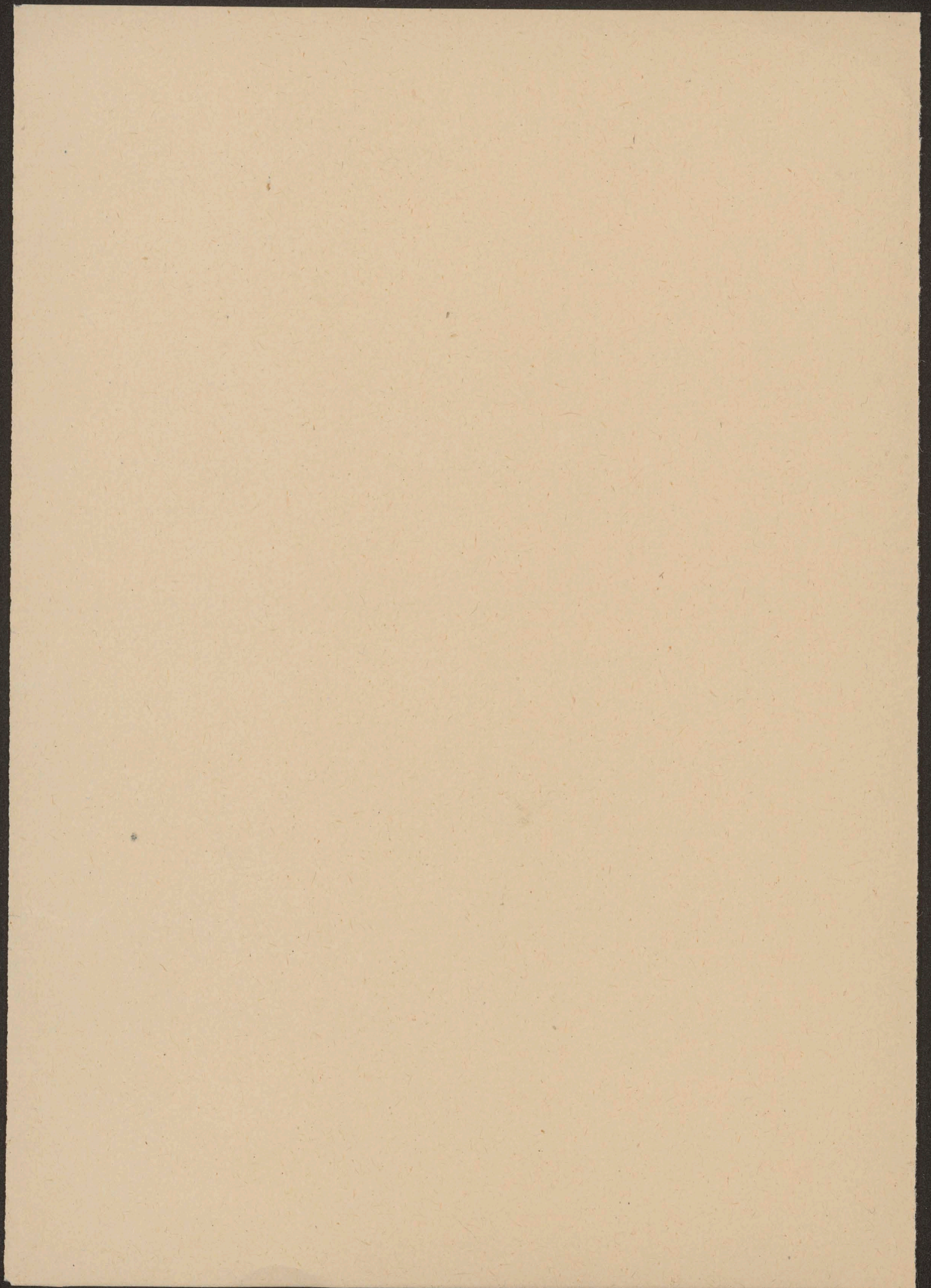
Fala jako jakość

Układ współrzędnych Descartes'a w filozofii

Metoda geometryczna w filozofii

Pojęcie negacji w dialektyce niesprzecznej

Geny a idee

2/50 m

BIBLIOGRAFIA PRAC BENEDYKTA BORNSTEINA

3

Książki drukowane

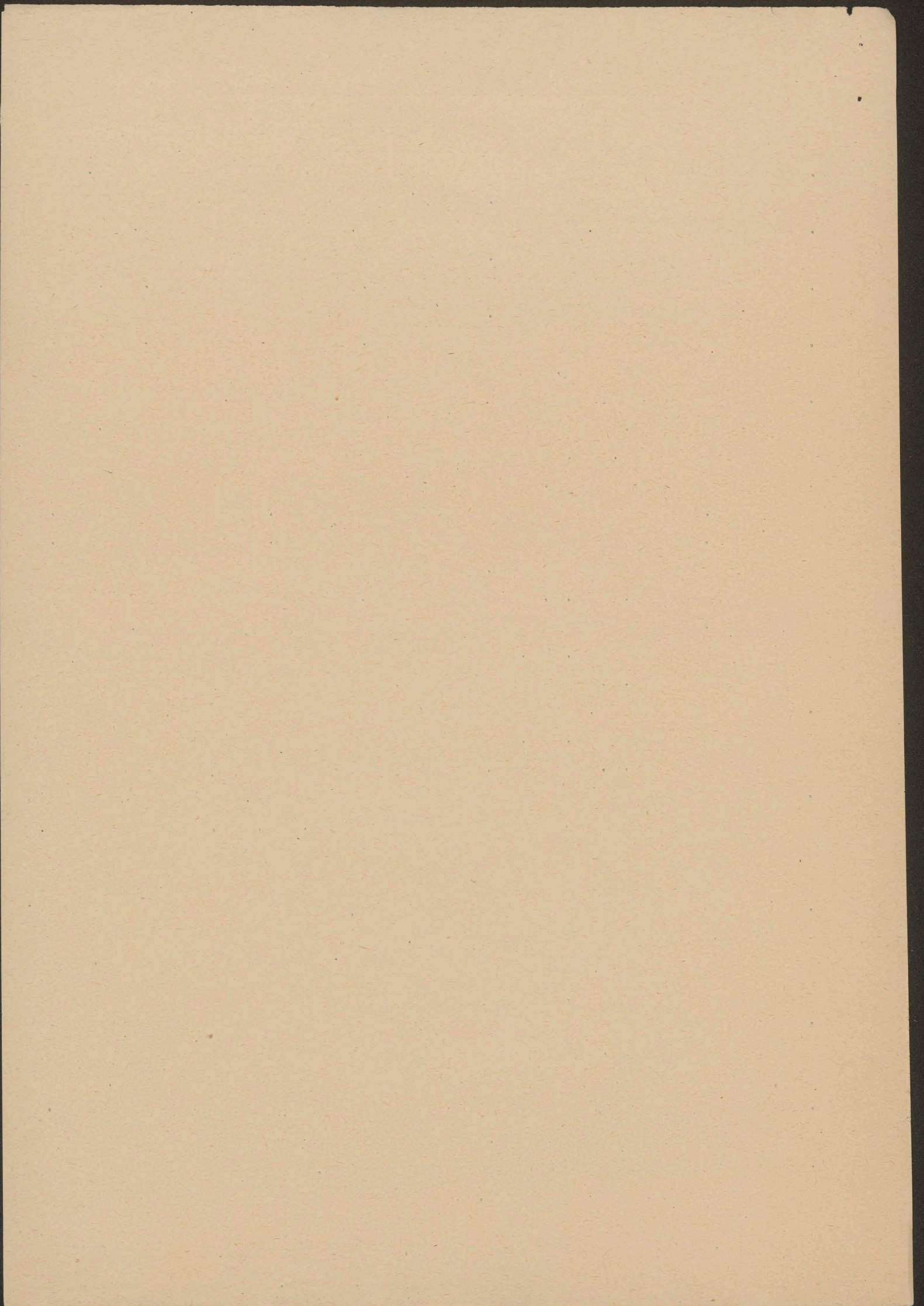
- 1. Zasadniczy problemat teorii poznania Kanta. Warszawa, 1910, str. 234.
Wydanie Kasy im. Mianowskiego. B.7. 83.729
- 2. Prolegomena filozoficzne do geometrii. Warszawa, 1912, str. 133.
Wydanie Kasy im. Mianowskiego. B.7. 305.5470
- 3. Elementy filozofii jako nauki ścisłej. Warszawa, 1916, str. 237.
Wydanie Kasy im. Mianowskiego. B.7. 48.432 II
- 4. Architektonika zmysłowości i rozsądku. Warszawa, 1927, str. VII, 252.
Wydanie F. Hoesicka. B.7. 98.877 I
- 5. La logique géométrique et sa portée philosophique. Warszawa, 1928,
str. 30 (Bibliotheca Universitatis Liberae Polonae. A 1928,
fasc. 20). Wydanie Wolnej Wszechnicy Polskiej. B.7. 73.565 II nr. 20
- 6. Architektonika świata. 3 tomy.
Tom I. Prolegomena do architektoniki świata. Warszawa, 1934, str. 211.
Tom II. Logika geometryczno-architektoniczna. Warszawa, 1935, str. 201.
Nakładem autora. (Bibliotheca Universitatis Liberae Polonae. Ser. B. No 1/II (24/II)). B.7. 217.359 II 1-3 (1 nowa kopia?)
Tom III. Logiczno-geometryczna architektonika uniwersalna. Warszawa,
1936, str. 212. (Bibliotheca Universitatis Liberae Polonae. Ser. B. No 1/III (24/III)). Z zasiłku Ministerstwa WR i OP.
- 7. Geometrical Logic. The structures of thought and space. Warszawa,
1939, str. 114. (Bibliotheca Universitatis Liberae Polonae. Ser. B. No 8 (31)). Wydanie Wolnej Wszechnicy Polskiej.
- 8. Teoria absolutu. (Metafizyka jako nauka ścisła). Łódź, 1948. Wydanie
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, str. 130 B.7. 73.565 III nr. 8
B.7. 281.625 II Inst. Res.

Książki w rękopisie

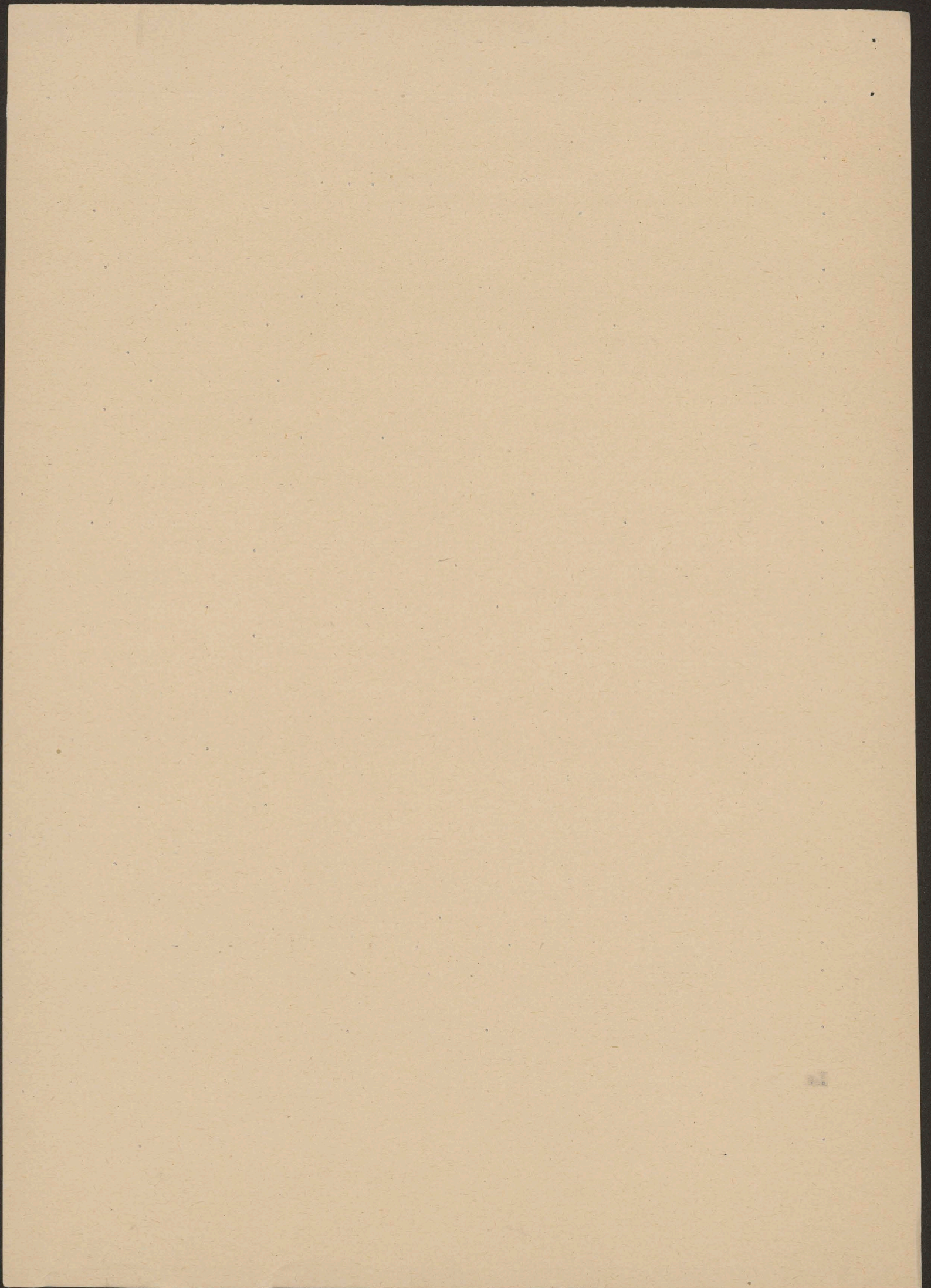
- II' 9. Wstęp do metafizyki jako nauki ścisłej. 1946. s. 43 (rękopis) nr. 1
- I-15 10. Zarys teorii logiki dialektycznej. 1948. B. 45 (miss.) nr. 15

Rozprawy drukowane

- 1. Preformowana harmonja transcendentna jako podstawa teorii poznania Kanta. Warszawa, Przegląd Filozoficzny, 1907 (praca doktorska).
- 2. Krytyka immanentna filozofii geometrii Kanta. Warszawa, Przegląd Filozoficzny, 1911.
- 3. Problemata istnienia linii geometrycznych. Warszawa, Przegląd Filozoficzny, 1913, zesz. I.

4. Kant i Bergson. Studium o zasadniczym problemacie teorii poznania. Warszawa, Przegląd Filozoficzny, 1913, str. 71.
5. Zarys architektoniki i geometrii świata logicznego. Warszawa, Przegląd Filozoficzny XXV, zesz. 4, 1922.
6. Sądzenie a widzenie. Warszawa, Przegląd Filozoficzny, XXVI, zesz. 3 i 4, 1923.
7. Geometria logiki kategorjalnej i jej znaczenie dla filozofii. Warszawa, Przegląd Filozoficzny, zesz. 3 i 4, 1926 i 1927.
8. Benedykt Spinoza. Warszawa, Wiedza i Życie, zesz. 4, 1927.
9. Logiczna (topologiczna) struktura rozmnażania organicznego. Warszawa, Przegląd Filozoficzny, XXXI, zesz. 1 i 2, 1928.
10. Structure logique (topologique) de la reproduction organique. Praga, Ruch Filozofický, VII, zesz. 5, 1928.
11. Sylogizm a przyczynowość czyli o związku dziedziny logicznej z dziedziną realną. Warszawa, Przegląd Filozoficzny XXXIII, 1930.
12. Sąd a konsonans. Warszawa, Polskie Archiwum Psychologii, V, zesz. 1, 1932.
13. Harmonische Elemente in der geometrischen Logik. Timisoara, 1934. *B. 7. 211. 751 II Gr.*
14. Struktural-logischer und ontologischer Aspekt des Freudschen Begriffs der Verdrängung. Wiedeń, Imago, XXIII, zesz. 3, 1937.
15. La portée ontologique de la logique géométrique. Praga, Ruch Filozofický, 1937.
16. Początki logiki geometrycznej w filozofii Platona. Lwów, Przegląd Klasyczny, IV, zesz. 8-9, 1938.
17. Jeszcze o początkach logiki matematycznej u Platona. Lwów, Przegląd Klasyczny, 1939.
18. *okp.* Metafizyka jako nauka ścisła (Teoria absolutu). Łódź, 1947 (Odbitka ze Sprawozdań Łódzkiego Towarzystwa Naukowego), Rok I, Nr 2.
19. Jakościowo-matematyczny aspekt podstawowych praw mendelizmu. Łódź, 1947 (Odbitka ze Sprawozdań Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, Rok II, Nr 1 (3)). *B. 7. 288. 446 II*
20. *I/6 + miaz.* Jakub Segal (1880 - 1943). Kraków, Przegląd Historyczno-Oświatowy. [?]
21. *okp.* O realności przedmiotów ogólnych. (Odbitka ze Sprawozdań Łódzkiego Towarzystwa Naukowego), 1949. *B. 7. 294. 813 III*
22. Teoria logiki dialektycznej. (Komunikat. Odbitka ze Sprawozdań Łódzkiego Towarzystwa Naukowego), 1949. *B. 7. 294. 818 III*
23. Aspect mathématique qualitatif des lois fondamentales du mendelisme. (w druku)
24. La métaphysique - science exacte (La théorie de l'absolu). (w druku)

Rozprawy w rękopisie

25. Akustyczna teoria periodycznego układu pierwiastków chemicznych. 1932. ^{I 1}
26. Logika stylów i style logiki (rękopis zagubiony). 1938.
27. Pierwsze prawo Mendla w świetle logiki geometrycznej. 1938. ^{I 2}
28. Podstawowe pojęcia metafizyki Spinozy w świetle logiki geometrycznej. 1939. ^{I 3}
29. The fundamental concepts of Spinoza's metaphysics in the light of geometrical logic. 1939. ^{I 4}
30. Co to jest kategoriałna geometria algebraiczno-logiczna? 1940. ^{I 5}
31. O najważniejszych zagadnieniach teorii poznania naukowego. 1942. ^{I 6}
32. Metafizyka jako nauka ścisła. 1945. ^{I 7}
33. Logika dialektyczna a logika matematyczna. 1946. (polemiczna) ^{I 8}
34. Geometria analityczna Descartes'a a geometria filozoficzna. 1947. ^{I 9}
35. La géométrie analytique de Descartes et la géométrie philosophique. 1947. ^{I 11}
36. Logika dialektyczna a logika matematyczna. 1947. ^{I 10}
37. O kategoriałnej geometrii algebraicznej. 1948. ^{I 12}
38. Sur la géométrie algébrique catégorielle. 1948. ^{I 13}
39. O sądach analitycznych pochodzenia syntetycznego. 1948. ^{I 14}

Recenzje (wykaz niekompletny)

1. A. Żółtowski. Filozofia Kanta, jej dogmaty, złudzenia i zdobycze. Przegląd Filozoficzny XXVI, zesz. 3-4.
2. Z. Mysłakowski. Intuicjonizm Bergsona. Przegl. Filozof. XXVIII, zesz. 1-2
3. N. Hartmann. Grundzüge einer Metaphysik der Erkenntnis. Przegl. Filozof. XXIX, zesz. 1-2.
4. H. Bergson. Materia i pamięć. Przegl. Filozof. XXXIV, zesz. 2-3.

Tłumaczenia

1. Kant. Krytyka praktycznego rozumu. Warszawa, 1911.
2. Kant. Prolegomena do wszelkiej przyszłej metafizyki, która będzie mogła wystąpić jako nauka. Warszawa, I wyd. 1918, II wyd. 1927.

b. 7. 79. 398 II

Rhp 9040

2/50 m

7

4

Informacje
o niektórych źródłach biograficznych

Sprawozdania z czynności i posiedzeń Łódzkiego
Towarzystwa Naukowego Rok I Nr. 1 1947 str.12

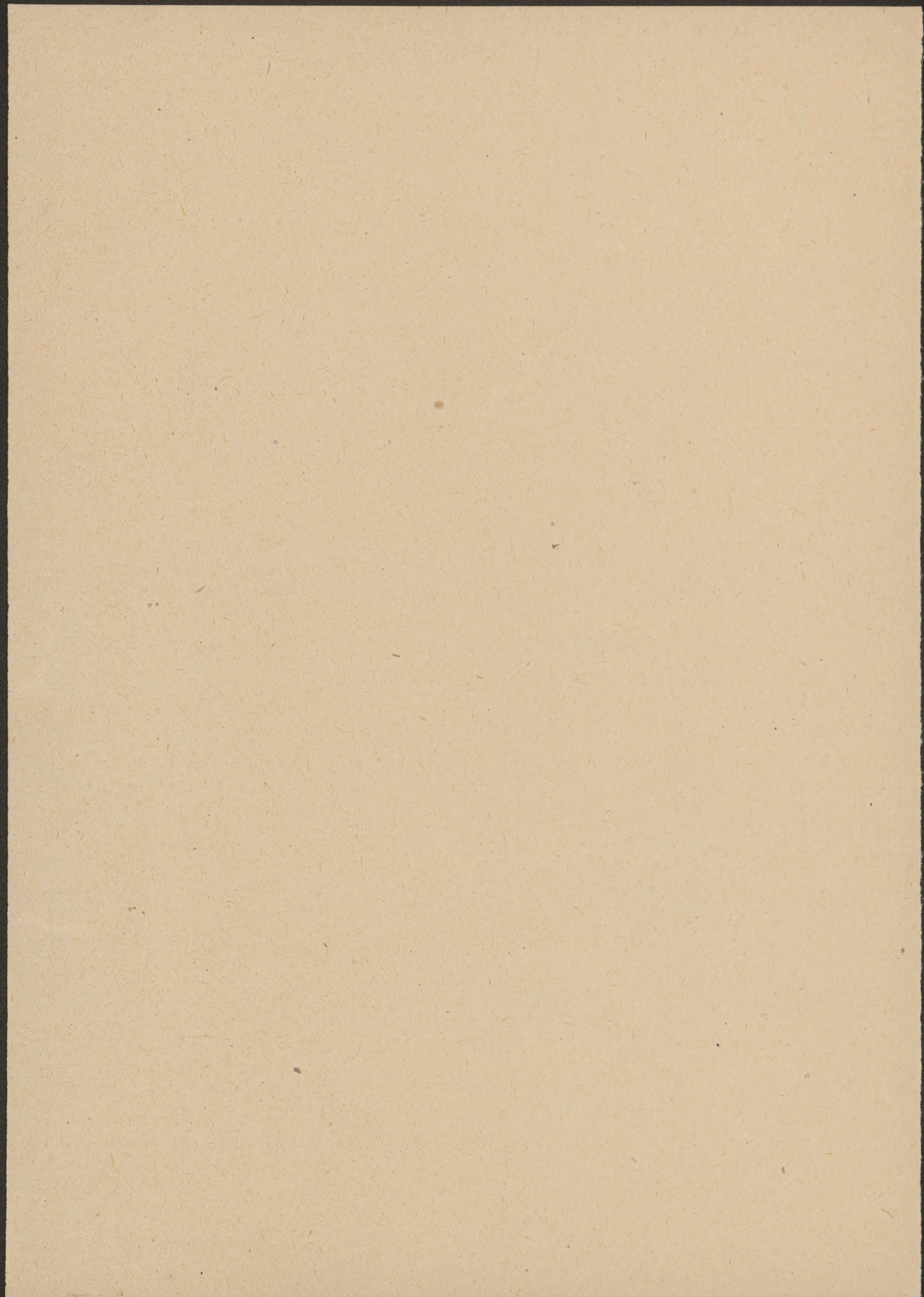
Ruch Filozoficzny 1948 Nr 3 - 4

Wiktor Wąsik. Benedykt Bornstein (1880 - 1948)

Przegląd Filozoficzny R.XLIV z.4 1948 s.444-451

Andrzej Wirth. Z warsztatu uczonych łódzkich. Słowo
Powszechne 11. IV 1948

/W razie niezgodności danych biograficznych należy
uważać za miarodajne dane ze Sprawozdań Łódzkiego
Towarzystwa Naukowego/.

Spis

przekazanych Bibliotece Jagiellońskiej
rękopisów i maszynopisów prac
śp. Prof. Dr BENEDYKTA BORNSTEINA

2/50
m
5

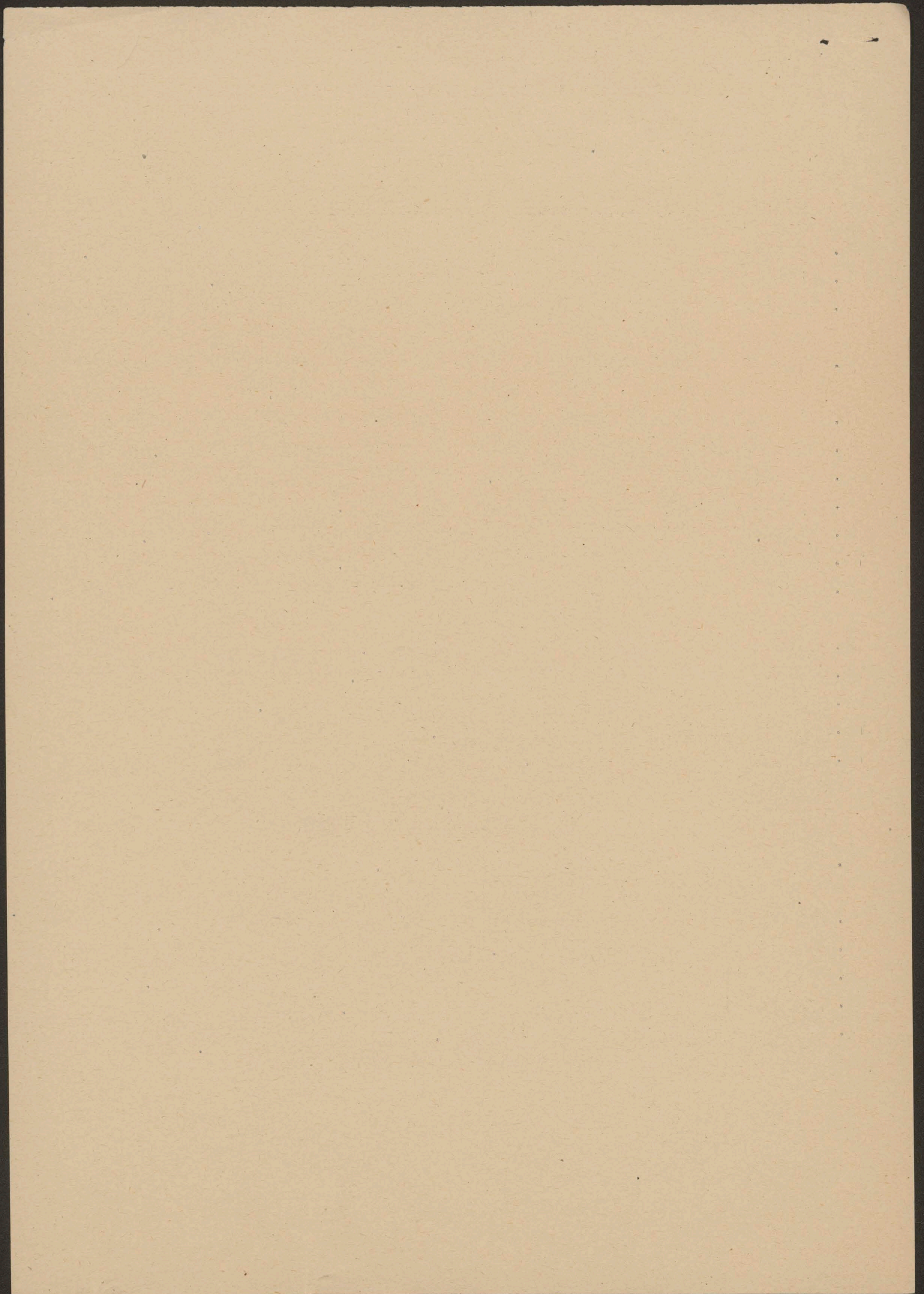
I. Maszynopisy prac niedrukowanych

- [1. Teoria akustyczna układu periodycznego pierwiastków chemicznych. 1932 K.29
- [2. Pierwsze prawo Mendla w świetle logiki geometrycznej. 1938 K.6
- [3. Podstawowe pojęcia metafizyki Spinozy w świetle logiki geometrycznej. 1939 K.18.
- [4. The fundamental concepts of Spinoza's metaphysics in the light of geometrical logic. 1939 K.19
- [5. Co to jest kategoriałna geometria algebraiczno-logiczna? 1940 s.8
- [6. O najważniejszych zagadnieniach teorii poznania naukowego. 1942 K.8
- [7. Metafizyka jako nauka ścisła. 1945 K.9
- [8. Logika dialektyczna a logika matematyczna. 1946 (polemiczna) K.7
- [9. Geometria analityczna Descartes'a a geometria filozoficzna. 1947 K.3
- [10. Logika dialektyczna a logika matematyczna. 1947 K.5
- [11. La géométrie analytique de Descartes et la géométrie philosophique. 1947 K.15
- [12. O kategoriałnej geometrii algebraicznej. 1948 K.3
- [13. Sur la géométrie algébrique catégorielle. 1948 K.3
- [14. O sądach analitycznych pochodzenia syntetycznego. 1948 K.4
- [15. Zarys teorii logiki dialektycznej. 1948 K.45
- [16. Jakub Segal (1880 - 1943). 1948 K.5

II Rękopisy prac niedrukowanych

- [1. Wstęp do metafizyki jako nauki ścisłej. 1946 (maszynopisu tej pracy nie ma; rękopis włączony do teczki maszynopisów) s.73
- [2. O najważniejszych zagadnieniach teorii poznania naukowego. 1942 s.7
- [3. Metafizyka jako nauka ścisła. 1945 s.16
- [4. Geometria analityczna Descartes'a a geometria filozoficzna. 1947 K.14
- [5. Logika dialektyczna a logika matematyczna. 1947 K.14-14 = K.5
- [6. Zarys teorii logiki dialektycznej. 1948 s.63+3.

dotyczy do I

do dane do I

Rękopisy rozprawy i fragmentów prac drukowanych

- 7. O realności przedmiotów ogólnych. 1948 *k. 20-25 = k. 6 } k. 1*
- 8. Przedmowa (do "Teorii absolutu"). 1942 *k. 1*
- 9. 2 luźne kartki Twierdzeń (fragment II tomu "Architektoniki świata")

IV. Notatki

- 10 zeszytów (XVII - XXVI) *IV*
- 1 mały zeszyt
- luźne notatki

III. Dane o Autorze

- 1. Fragment autobiograficzny *k. 2* 2. Spis prac projektowanych w 1948 r. *k. 1*
- oraz
- 3. bibliografia prac i *k. 3* informacje o niektórych źródłach biograficznych. *k. 1*
- 5. ten spis

